

Rättsavdelningen
Johanna Nilsson
johanna.nilsson@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartement
et
a.remissvar@regeringskanslie
t.se

Socialstyrelsens yttrande över betänkandet Tolkavgift och förbud mot barntolkning (SOU 2026:23)

Arbetsmarknadsdepartementets dnr: A2026/00510

Socialstyrelsen kan konstatera att det enligt utredningen saknas tydligt stöd för att införandet av en tolkavgift stärker incitamenten för enskilda att lära sig svenska. Dessutom visar erfarenheterna från Danmark att kostnaderna för att driva in och administrera tolkavgifterna överstiger intäkterna. Socialstyrelsen anser därmed att det kan ifrågasättas om den föreslagna regleringen är ändamålsenlig. Socialstyrelsen har avgränsat yttrandet till frågor som rör myndighetens verksamhetsområde och lämnar synpunkter enligt följande.

9 Hinder mot tolkavgift

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget att en avgift för tolk inte ska tas ut inom hälso- och sjukvården, tandvården, socialtjänsten eller i ärenden som rör barn. Att ha tillgång till tolk vid myndighetskontakter är ofta avgörande för att den enskilde ska kunna ta tillvara sina rättigheter. Det är också en förutsättning för att kunna tillgodogöra sig det stöd och de insatser som erbjuds.

Socialstyrelsen avstyrker förslaget om att tolkavgift i regel ska tas ut inom ramen för ärenden enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Personer som omfattas av insatser enligt LSS har ofta funktionsnedsättningar som påverkar kommunikationsförmågan. Kognitiva, språkliga eller kommunikativa svårigheter, exempelvis till följd av intellektuell funktionsnedsättning, autism, motoriska svårigheter eller syn- och hörselnedsättningar, kan även påverka förutsättningarna att förstå, lära sig

och använda ett andraspråk. För den som har ett annat förstaspråk än svenska kan detta innebära särskilda svårigheter att kommunicera sina behov och förstå information i kontakter som rör stöd och insatser. Socialstyrelsen anser därför att en tolkavgift inte heller ska tas ut inom ramen för ärenden enligt LSS.

11.2.7 Personer som vistas i Sverige utan tillstånd

Som redovisas på s. 294 i betänkandet har personer som saknar rätt att vistas i landet vissa generella rättigheter, bland annat rätt till viss sjukvård samt rätt till visst bistånd enligt socialtjänstlagen. Enligt 4 § förslag till lag om tolkavgift anges bland annat att en tolkavgift inte får tas ut om ärendet rör hälso- och sjukvård (p.4), tandvård (p.5) eller socialtjänst (p.6). För att det inte ska råda någon tvekan om att även personer som saknar rätt att vistas i landet omfattas av rätten till avgiftsfri tolk vid kontakter med hälso- och sjukvården, tandvården och socialtjänsten anser Socialstyrelsen att författningskommentaren, i den fortsatta beredningen av ärendet, bör kompletteras med skrivningar som tydliggör detta.

19. 7 En ny lag om förbud att använda barn som tolkar

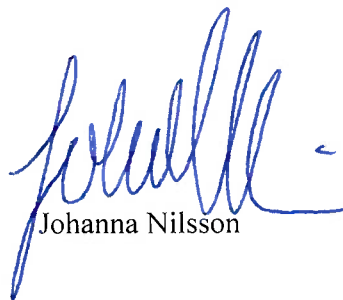
Socialstyrelsen tillstyrker förslaget om ett förbud mot att använda barn som tolkar. Förbudet skyddar barn från att bära det tunga ansvaret att förmedla information i komplexa, känsliga eller konfliktfyllda ärenden. Som utredningen lyfter kan barnet känna ett ansvar för att tolkningen blir rätt, vilket är särskilt påfrestande i situationer då en felaktig tolkning leder till negativa konsekvenser. Att förlita sig på barns tolkning riskerar dessutom att äventyra kvaliteten i myndigheternas beslut och insatser.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Pär Ödman. I den slutliga handläggningen har enhetschefen Ulrika Jonasson deltagit. Juristen Johanna Nilsson har varit föredragande.

För Socialstyrelsen

Pär Ödman

Johanna Nilsson